Negyedik évfolyam. 149-ik szám Kolozsvárt, kedd november 29 1870

Előfizetési feltételek:

Évre	16 frt — kr.
Félévre	8 „ 50 „
Negyedévre	4 „ 50 „
Havonként	1 „ 50 „

Megjelenik minden nap, innepi napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Monostor utcza L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Ötször hasábozott sor ára 5 kr Bélyegdíj minden hirdetéstől 30 kr. Nagyobb hirdetésekhöl külön kedvezményt is nyujt a kiadó-hivatal.

Fiók-kiadó-hivatalok:

Tordán: Retezár és Harmathnál.
Déésen: Krémer Sámuel.
Knyeden: Vokál János.
Szamosujvártt: Csanes testvérek.
Kolozsvártt: Stein J. és Demjén L.
M.-Vásárhelytt: Wittich Józsetnél.

KOLOZSVAR, NOVEMBER 28.

Szemle.

Kolozsvár, november 28.

(*) A legujabb sürgönyök apró csatározásokról hoznak jelentéseket csupán, nyomósabb eredmény semmi, — mig ellenben a poroszok Thionville bevétele által ismét 4000 fogoly 200 ágyu birtokába jutottak!

Vár vár után esik el, s a franczia sereg romjaiból összeállitott csapatok fogynak napról-napra, s nincsen egyetlen reménysugár sem, mely e nyomasztó helyzetet enyhithetné.

A komoly angol és belga lapok jól értesült levelezői teljesen meg vannak arról győződve, hogy Páris védelme már nem hetek, hanem csupán nehány napra terjedhet. A loirei hadsereg napról-napra isoláltabb helyzetbe jut, s végbekeritetésétől tartanak, s ha ez megtörténik, Páris menthetlenül elveszett!

A közelebbről elfogott léghajók leveleiből meggyőződtek a poroszok, hogy Páris helyzete válságos, s kényszeritve érzi magát ostrom nélkül is megadni. Ez és nem más az ok tehát, mely Páris bombáztatását késlelteté.

A loirei hadsereg a legjobb esetben — t. i. ha nem sikerül körülzárolása — elfoglalva tartja egy 150,000 rendes katonaságból álló colossalis ellenséges tábor, mely hogy fegyelem és felszerelés tekintetében mily magasan áll a Bourbaki vagy Garibaldi csapatai felett, arról régen meggyőződhettek olvasóink.

És ha Páris elveszett?

Ugy elveszett egy félszázadra a szabadság ügye is.

Jaj a legyőzötteknek, — de jaj a győzőknek is!

Hiu ábránd Poroszországnak azon reménye, hogy békét vásárolt Európa számára, mert a vérző Francziaország sebe fel fog sajogni mindig, s nemzedékről nemzedékre fog szállani amaz engeszteltehetetlen bosznvágy, mely nyugtot nem enged *Poroszországnak* soha.

A Garibaldisták, mint az előttünk fekvő sürgönyből látjük: Auxonneél csatába ereszkedtek a poroszokkal, kiket megvertek, 130 halottat és 200 foglyot ejtettek.

Eredménynek oly csekélység, hogy a történtek után alig vehető számba.

A franczia kormány tiz uj tábor alakitását rendelte el. Hogy honnét fog ez előállani a kivánt 20—20,000 emberből, s ha lehetséges lenne, mikorra? — erre alig mer az ember felelni, de abban egészen bizonyosak lehetünk, hogy Páris eleste előtt nem!

Páris nélkül pedig nincsen Francziaország, ennek az ellenkezőjét sokat lehet vitatni, de bebizonyitani bajos. Husz év alatt az volt a legnagyobb szerencsétlensége francziaországnak, hogy ide centralisált Napoleon mindent, ide gyüjtötte össze Francziaország érdekeit, összes rugóit, s félő, hogy az ellen egy csapással teszi ezeket tönkre.

Táviratok a külföldről.

Bécs, nov. 26. A jelen ministerium valószinüleg megmarad, csak Petrino és Taafe fognak szakministerek által helyettesittetni. Potocki sem az alkotmánypártiakkal, sem az autonomistákkal közös egyetértésre nem juthat.

Bécs, nov. 29. Montenegró, onnan jövő hirek szerint, orosz rendeletre 20,000 embert állit fel, kik háboru esetén Dalmátia és Herczegovina felházitására rendelvék.

Berlin, nov. 26. Falkenstein tk. Mainz kormányzójává neveztetett, Waldemar hg, a mostani kormányzó, mivel Augusta királynő ottlétekor polgárokkal s nem nemesekkel társalgott — elbocsáttatik.

München, nov. 26. A nápolyi exkirály és neje Meranba utazott. Közelebb minden bajor gyalog és vadászszázlóalj után 100 ember megy pótlék gyanánt Francziaországba.

Berlin, nov. 26. A belépési szerződés Vürtemberggel ma iratott alá.

Versailles, nov. 26. Manteuffel hadtestéről kellemetlen hirek érkeznek; az előnyomulással Amiens ellen két izben kellett felhagyni.

München, nov. 26. A bajor ministerek ma hagyták el Versaillest és kedden ide érkeznek.

Berlin, nov. 26. Würtemberg kevés modificátióval a nordbundba lépett, ma iratott alá a szerződés.

Bécs, nov. 26. Wrbna gróf, az urakháza alelnöke, megbizatott az udvari szinházak vezetésével.

London, nov. 26. Gortsakoff feleletе tegnap érkezett ide. A ministertanács hétfőn fog tárgyalni fölötte. Gortsakoff az elfoglalt állást föntartja és arra utal, hogy más hatalmak megsértették az 1856. szerződést. Gortsakoff nem hiszi, hogy az Oroszország által inditványozott konferentia eredményre adna kilátást.

Berlin, nov. 26. Thionvilleben 200 ágyu került kezünkbe és 4000 fogoly.

Berlin, nov. 26. (Hivatalos.) Ludaritz ezredes 24-én a Roye és Amiens közt felállitott mozgónemzetőröket megverte, kik hátrahagyták a podgyászt és Bray felé futottak. Később Ludaritz kémszemlén járt két századdal és 6 ellenséges zászlóaljat támadott meg és nem jelentéktelen vesztességet okozott a francziáknak, részünkről csekély a veszteség.

Tours, nov. 26. (Hivatalos.) Gambetta ide érkezett. Ugy látszik, hogy az ellenség több rosz eredmény után Dyonban központositatik. Két zászlóalj 2 ágyut megtámadott 1500 porosz Deunin mellett és őket megverték, Quesnelig üldözték. A poroszok 22-én éjjel megszállották Belemet; 20,000 porosz Lemars felé menve, Beleire előtt látszik állást venni, de tegnap Retou irányában vonultak vissza.

Berlin, nov. 26. A reichstag első és máso dik olvasásban elfogadta a kormány által előterjesztett kölcsönfölvételt. Delbrück kijelenti, hogy a Würtemberggeli szerződés tegnap iratott alá. A Bajorországgal kötött szerződés 23-án iratott alá Versaillesban.

Mi történik Párisban?

A nemzeti védelem kormányának külügyi küldötte, Chaudordy, hir szerént azért volt Versaillesben, hogy a Constituante összehivását eszközölje ki. Tudva levő dolog, hogy Bismarck Thiers által azt izente a franczia kormánynak, mikép fegyverszünet nélkül is kész a választásokat a németek által elfoglalt vidékekben is megengedni; Favre és Trochu akkorában visszautasitották ezen ajánlatot. A toursi kormány most saját felelősségére el akarta fogadni és épen azért Chaudordyt Versaillesba küldötte; de a kézség későn jött, mert Bismarck ma ismét máskép gondolkozik, ugy hogy Chaudordy küldetése is sikertelen maradt.

Páris bombáztatása ép oly távol van most, mint valaha, ámbár a német lapok mindanntalan közeljövőnek mondták, és ámbár egy berlini ujság szükségesnek tartotta olvasóit biztositani, hogy a folytonos elnapolás nem Vilmos király emberiességének tulajdonitandó. Ma ezen elnapolás oka biztosan tudva van. Páris erődjei, melyek az ostromlás kezdetén nem voltak azon állapotban, hogy egy erősebb támadásnak ellenállhattak volna, ma a legkitünőbb ágyukkal vannak ellátva, melyek az ellenség batteriáit elrombolnák és melyek ennélfogva ezek közelitését meggátolják.

A „Times“ valamint az „Indépendance“ a franczia főváros sorsáról elmélkedvén, egyaránt azon nézethez jöttek, mikép erőszakos támadás nem képes azt legyőzni. Ugyanezen lapok ehhez még azt is hozzáteszik, hogy Németország oly hosszu ostromnak nézhet elébe, minő a Sebastopoli volt, söt, hogy most még nagyobb veszélyekkel kell majd az ostromlóknak megküzdeniök. Ezen veszélyekhez tartozik az óriási német sereg nehéz élelmezése, továbbá a sereg távolsága működése központjától, végre pedig azon eshetőség, hogy egy kitünően szervezett, elég jelentékeny és igen elszánt franczia sereg jelenhet meg háta mögött és az ostromlottakkal kezet foghat Trochu, ugy látszik, helyzete előnyét ki akarja zsákmányolni és arra számit, hogy az idő a legjobb szövetséges.

Semmiesetre pedig nem akarja az aktiót megkezdeni, mig a loire-i sereg, melynek jelentőségét és elszántságát ismeri, működését a poroszok ellen meg nem kezdette. Az orleansi győzelem Párisban tudva van, a mint egyáltalán a régi óhajtott összeköttetés a főváros és ez ország között végre megtörtént. Annyi elfogott léggömb után néhánynak ismét jobb sorsa volt; a galambok is jobban viselték magukat.

A párisi tudósitások folyó hó 20-dikáig érnek és a lakosság hangulatára, valamint az élelem szerek mennyiségére nézve igen kedvezők. Az orleansi győzelmet a főváros tudomásra hozván, ezen proclamatiót intézte Favre Páris lakósaihoz és védőihez: „Drága polgártársak! Hála legyen katonáink bátorságának, mely a szerencsét visszahozta. A ti elszántságtok ezen szerencsét állandósitani fogja. Nem sokára kezet fogunk fogni a departement-okban küzdő fivéreinkkel és velök együtt megfogjuk szabaditani a hazát. Éljen a köztársaság! Éljen Francziaország!“

Rochefort a „Lanterne“ kiadását ismét elhatározta.

HIRHARANG.

A „M. Polg.“ eredeti távirata.

Feladatott Pesten, nov. 28-án 10 óra reg.
Érkezett nov 28-án 11 ó. 20 p. reg.

Garibaldisták Auxonneél a poroszokat megverték 130 halott 200 fogoly; uj tiz tábor alakitása rendeltetett el, mindenik 20 ezerből. Párisnál eddig azért volt tétlenség, mert a nemzetörséget ujra kelle szervezni.

Feladatott Pesten, nov. 28. 9 óra 40 p. d. e.
Érkezett nov. 28. 10 óra 30 p. d. e.

A francziák Belfortnál heves ágyuzást kezdtek mely a poroszokat Salbert elfoglalásában meggátolta. Auxonneél a poroszok a Garibáldistáktól szétverettek.

Előfizetési felhivás!

A „**Magyar Polgárra**“ uj előfizetőink érdekében két hónapos előfizetést nyitunk:

November—deczemberre **3** frt.
Novemberre helyben **1** „ **50** kr.

Az előfizetési öszvegeket kérjük minél előbb beküldeni, hogy teljes számu példányokkal szolgálhassunk. **a kiadó hivatal.**

Ezelőtt 22 évvel.

Bauer örnagy jegyzeteiből.

I.

1848 november hó első napjaiban átalános aggodalmat keltett azon hir Kolozsvártt, hogy Urbán Szamosujvártt állomásoz seregével, s onnét Kolozsvárra készül törni. Még lett volna ugyan a városnak támasza gróf Teleki Sándorban és Katona Miklósban, kik a kormány értesitése szerint nagyszámu sereget gyüjtöttek és 16 darab 6 fontos ágyu fölött rendelkeztek; de ezeknek hollétéről mit sem lehetett megtudni s a legtúlzottabb fizetésért sem lehetett e rémületes időben kémet kapni, ki egy rendeletet vivén magával, azokat fölkeresse, és Kolozsvár őrségével összeköttetésbe tegye.

Mit tehetett ily körülmények közt a fiók honvédelmi bizottmány czélszerübbet, mint be nem várni Urbánt Kolozsvárra, és megkisérteni visszanyomását Szamosujvárról Déésen át fészkébe, Naszódra.

Ez el is határoztatott, és végrehajtására báró Baldacci tábornok kéretett föl november 5-kén.

Báró Baldacci nov. 6-kára hadi tanácsra rendelte, gróf Mikes Kelemen ezredest, őrnagy Czetz Jánost, báró Bánfi Jánost, gróf Bethlen Gergelyt, Tolnai Gábort, gróf Mikes János kolozsvári nemzetőri parancsnokot, Makrai Lászlót századost: végre örnagy Czetz János fölszólitására magam is részt vettem benne.

A haditanácsban meghatároztatott a támadó sereg minő- és mennyisége, és a támadási terv, mely igen helyes és a sikert biztositó volt, és röviden következőből állott:

Miután csak valamennyire tapasztalt katonáról is fel nem tehető, hogy egy város védelmét megkisérlse, mely a támadó oldalról csaknem mindenfelől magaslatok által uraltatik, mint a milyen ez Szamosujvárnál az eset Szék és Kérő felől, akkor a mikor háta mögött egy a várost uraló elkülönzött hegy fekszik, mely egyfelől erdőre és a Szamosra támaszkodik és itt nagyon meredek, másfelől Széplak felé nyulik, szemben semmiféle ágyu által el nem érhető, és csak harczedzett sereg által szuronynyal vehető be, a visszavonulást azonban minden körülmények közt biztositja; több mint valószinü, hogy Urban is ütközet nélkül elhagyja Szamosujvárt és azon hegyen veend állást seregünk közeledtére; — ennélfogva a támadás leginkább a kéröi magaslatok felöl, a széplaki vonalra, t. i. az ellen jobb szárnyára irányzandó, és szemben az országuton csak akkor kezdendő meg rohammal, a mikor ott, t. i. Széplak fölött a csata már javában foly, s az ellenség kénytelenitetett seregének jobb részét és ágyuit arra forditani; igy még az is megtörténhetvén, hogy az ellenség makacs ellenállás és időveszteség esetében jobb szárnyán általunk tulszárnyaltatik, és Deés helyett Szt-Benedek felé vettetik vissza a nagy Szamos balpartján, s igy egy csapással Deés városa is megmenekszik gyülölt ellene sanyargattatásaitól. — Ez időben a haditanácsban még ismeretlen volt, hogy Wardener tábornok egy Bukovinából hozott osztrák dandárral Deésen állomásoz.

November 7-kén a támadásra kijelölt sereg fölött szemle tartatott, melynél nagy lelkesültség és harczvágy látszott uralkodni: a kijelölt sereg következő volt:

1. a még ki nem egészitett 11. honvéd zászlóalj b. Bánffi János vezénylete alatt	700 fő
2. 1 század kolozsvári nemzetőrvadász Minorits százados vezénylete alatt	300 „
3. 1 zászlóalj kolozsvári nemzetőrgyalogság	1200 „
4. Az aranyos széki menekültekből alakult nemzetőri zászlóalj Tolnai Gábor örnagy alatt mintegy	250 „
5. Kolozsi és széki még szervezetlen, lándzsás nemzetőrök, nemzetőri örnagy Houchard vezénylete alatt, mintegy	800 „
Ez utóbbiak Széken gyülvén össze, a szemlén nem voltak jelen.	
6. 1 osztály Kossuth (azután Mátyás) huszár, gr. Mikes Kelemen ezredes alatt	300 „
7. egy fél század székely huszár Csulak Dávid százados alatt	70 „
8. Nemzetőri lovasok mintegy	50 „
9. Egy 6 darabból álló üteg 6 fontos ágyu.	
Összesen	3670 fő

Nov. 8 dikán reggel ezen sereg báró Baldacci vezénylete alatt megindult, Kolozsvárt hagyván örségül a Károly Ferdinánd sorezred 2. zászlóalját, mintegy 2000 nemzetőrt és 10 darab 6 fontos ágyut. —

Apahidára érkezve a sereg számos női stb. kisérettel, Baldacci pihenést rendelt.

Mintegy két órai pihenés után folyt az út Válaszutig, melyet a sereg minden akadály nélkül, szerencsésen el is ért. — Válaszuton az előőrök kiállittattak, a főhadiszállás gróf Bánfi Dénes udvarában üttetett föl, és éjjeli pihenés rendeltetett. — Houchard József örnagy személyesen átjött ide Székről, átveendő azon rendeletet, hogy nemzetőreivel más napon, a sereggel irányt tartva mindig, a széki hegyormon közeledjék Szamosujvárhoz.

Eddig minden jól ment, de báró Baldacci nov. 9-kén reggel Válaszut előtt csatárlánczokat kèpeztetett és szükségtelenül igy inditotta meg seregét a teljesen belátható téren Iklód s illetőleg Szamosujvár felé, söt ezen rendelkezését még akkor sem változtatta meg, miután figyelmeztetett, hogy mennyire fárasztó egy ilyszerü hosszu menet; nagy kételyek kezdtek keletkezni hadvezéri képessége iránt s ezen kételyek sajnos csakhamar bizonyosságá váltak.

Báró Baldacci a haditanács tervét merőben elfelejteni látszott és minden rendelkezés nélkül elhagyta seregével azon pontot, a honnan el kellett volna különözni balszárnyunkat a széplaki hegy felé irányzandó támadás végett, s az eziránti figyelmeztetésre is hallgatólag folytatta a menetet, mig nagy késöre a föld fekvéséből átlátta elkövetett hibáját; azonban ez még nem vala kijavithatlan, mert még elébb volt egy hely, a melyről az elkülönzés, ugyan az ellenség szemeláttára, mindazonáltal sikerrel megtörténhetett, csak hogy ott a fősereg álljon meg legalább fél órát, mig az elkülönzött balszárny fölérkezik az oromra és annyi előnyt nyerjen utjában, hogy az ütközetet ő kezdhesse meg.

Dengeleget elhagyva, megérkezett a sereg a szóban levő helyre és egy figyelmeztetés után báró Baldacci elkülönzé Makrai László századost, ki a haditanácsban részt vett, 1 század Mátyás-huszársággal, az aranyos-széki nemzetőrzászlóaljjal: és 2 hatfontos ágyuval, de azon kérésre: várná be a sereggel, mig Makrai csapatjai az oromra érkeznek, azon rövid válasszal: „hisz elérkeznek“ — haladéktalanul folytatta a menetet.

Az ellenség könnyü-lovas előőrsei a Kéröre vezető uton innen állottak, de a székely huszárok által irgalmatlanul megszalasztattak.

Urbán, látván közeledésünket, 2 oszlopban, a széki hegyormon s az országuton, a mint előre lehetett látni, elhagyta Szamosujvártt, és sietett elfoglalni állását az azt uraló, háta mögött fekvő hegyormon.

Ez alkalommal utóőrségére Czetz János örnagy 2 ágyulövést sütött el, és ezek voltak részünkről egyedüli működései jó hatfontos ágyuinknak.

Sietséggel folytatva utunkat, csakhamar elérkeztünk az ellenséges ágyuk hordtávolába, és az meg is kezdte tüzelését.

Itt azonban oly látvány nyilt mely páratlan a maga nemében és fájdalommal tölti el a katona keblét; részünkről minden intézkedés megszünt a szó legszorosabb értelmében; 4 ágyunk az országuton, mely ott egy kanyarodás által az ellen látkörén kivül fekszik, egymásután állott tétlenségben, mintha nem is miénk lett volna, a kolozsvári nemzetőr-vadászok és két század 11 zászloaljbeli honvéd, ösztönszerüleg fölmásztak ugyan a kéröi fogadók fölötti oromra, de nem közeledtek az ellenség felé, hanem 1000 lépésnél távolabbra vesztegették töltéseiket, a sereg többi része pedig meghuzva magát, az irt utkanyarodásnál álldogált, és mindez csak azért, mert idő előtt igen előre ment oly helyre; a honnan csak a legharczedzettebb sereg működhetne sikerrel, de nagy áldozattal, t. i, szuronyszegezetten rohanván meg az ellenség éllén sat.

Ez alatt az ellenség folytonoson tüzelt jó állásából 3 darab három fontos ágyuval; báró Baldacci szótlanul ült lovára, szinte szánszándékkal keresve a halált az országut egy oly helyén, melyen öt az ellenséges golyók a legjobban elérhették; Baumgarten József százados egy magára az az erdőig lovagolt, hogy bár egy ágyu fölállitására találjon alkalmas helyet, Csulak Dávid százados a Székely huszárokkal hasonlólag keresett egy lovas rohamra alkalmas helyet, mi közben gr. Teleki Oszkár hadfi lova kilövetett egy ellenséges ágyu golyó által.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*** **Kassainé** asszony jutalomjátéka szép eredménynyel folyt le. Addig is, mig tárczarovatunkban bővebben szólhatunk, megemlitjük, hogy a jutalmazottat koszoruk, bokréták, versekkel s zajos ovatiókkal fogadta a közönség, s nem kevesebb, mint **huszonkétszer** hivatott ki. Ez mindenesetre szép buzditás lehet Kassainé asszonyra nézve, kinek szorgalma külömben meg is érdemli a közönség figyelmét. Délután négy óra után már a karzat bejárata ostromolva volt, páholy és zártheljek reggel már elfogytak, s az igazgatóság ugy segitett a bajon, hogy a zenekar helyére is zártszékeket rögtönöztetett, a zenekar pedig a szinpadon müködött.

*** **Az igazságügyminister korteskedik.** A haldokló „Estilap"-ban szóról szóra a következő ürgönyt olvassuk: „Köszegh, nov. 26 Falk tegsap ide érkezett. Szombathelyen, hosszu kocsisorban tisztelőjevárt rá. Csömöténél köszegbiküldöttségek fogadták. Fényes bevonulás, Falk rögtönzött beszéde lelkesülten fogadtatott. Négy órakor közlakoma, melyen az igazságügyministernek táviratilag érkezett üdvözlése olvastatott fel. Ellenzéki kevés, tartásuk nyugodt s méltóságos." Még csakannyit jegyzünk meg, hogy Falk ur a deák-párt képviselőjelöltje.

*** **Mennyi ut vezet a hírnévhez!** Vajda Sámuel ur, országos hirü szamosfalvi poetáról a következő sorokat olvassuk a „Szabad egyház"-ban: „Kolozsvártt a napokban roppant mennyiségü nyomtatott proclamatió terjedt el, melyek Bismarck, Favre és Andrássyhoz intézvék és czélja pedig sem több, sem kevesebb, mint hogy töröltessenek el a háboruk s a fejedelmek atyafiságosan osztozzanak meg Európán és a kerek földgömbön. A ki pedig megzavarja a békét, koboztassanak el javai s a bünös fejedelem pensionáltassék. Ez elmés gondolat pedig nem mástól, mint szamosfalvi Vajda Sámueltől ered, ki ama nyomtatványokból Bismarck-, Favre- és Andrássynak is küldött." — E hirre még megjegyezzük, hogy Vajda urnak e roppant fontosságu javaslata a „K. Közlöny"-ben látott legelőször napvilágot, persze csak mint curiosum. El lehet gondolni, hogy Bismarck és Vilmos királynak mennyi aggodalmat szerzett e proclamátió! Azt is mondják, hogy felsőbb helyről tudakozódás történt az iránt, hogy ki légyen Vajda ur, s van e komolyabb ok a szorosabb orvosi felügyeletre? Azt hiszszük, hogy ez utóbbi hirt csak országos poetánk ellenségei terjesztik.

*** **Marosszékbe kebelezett Nyárádtő** községében e hó 22 én a vasuti munkások kifizetése alkalmával négy ittas legény között verekedés fejlődött ki, a kifizetés végett összegyült, mintegy 1000-re menő tömeg, minden cselekvő részvétele nélkül; a verekedők azonban a csendőrségnek minden fegyver használata nélküli közbejöttével csakhamar lecsendesittettek és egymástól békében váltak el.

*** **A királyhágón inneni** országgyülés képviselőink e hó 25-én Pesten értekezletet tartottak a felállitandó biróság száma és székhelyei iránt a 25-ös országos bizottság kebeléből kikerült előleges tervezet Erdélyben 20 társas biróság iránt kerülvén szóba, ezzel szemben az értekezlet többsége már előre a régebben félállitott 25 erdélyi társas biróság mellett kezdett nyilatkozni, miután az igazságügyér által nem hivatalos uton megpenditett egyesbirósági hatáskör kiterjesztésétől feltételezett alábbszállitását a társas biróságoknak törvényes alapul elfogadhatónak nem találta. Az értekezlet három órai tanácskozás után abban állapodott meg, hogy mindaddig mig a fennálló törvényjavaslat belyett maga rendén egyéb nem terjesztetik elő, Erdélyre nézve a már előbb felállitott 25 társas-törvényszék, ugy azzal összefüggő egyesbiróságok száma és székhelyei mellett változatlanul megmarad.

(S—y.) Törvénykezési csarnok. Kolozsmegye törvényszékénél jelen év november hó 25-dikén tartott végtárgyalásnál elnökölt Pap József törvényszéki ülnök. Közügyészség részéről jelen volt Sebestyén Mihály főügyész. Szt.-mihálytelki haszonbérlő G. A. 1866. szeptember 5-én a megyei törvényszéknél eskü alatt azon feljelentést tette, hogy azon év folyamán záros pinczéjéből 125 ftra becsült bora és pálinkája, 2) záros gabonásából 51 ftra, 3) záros csürjéből 50 ftra becsült gabonája, 4) gabonása záros padlásáról 30 ftra becsült másfél mázsa szalonnája és végül 30 ftra becsült 3 drb rideg disznója a legelőből ellopatott. Káros első sorban a tény elkövetőjéül cselédjeit gyanusitván, azok még azon alkalommal kérdőre vonattak, s ezek közül Lupos Pál udvarbiró, Csigér Anna főzőné, Kopocsán Juon, Ábrahám Sándor, Moldován Juon, Moldován Soma, Rusz Juon, Moldován Simon beismerték, hogy a bor, pálinka és gabonaellopásokban két első biztatására koronkint közremankáltak, Podola Simon és Dregán Györgyre beismerte pedig azt, hogy a 3 rideg disznót ők ölték meg s fogyasztották el, azonban állitották, hogy ennek elfogyasztásában, ámbár a szerzés módja tudása mellett Dregán Juon is részerült. A vizsgálat azonban az időközben részben elhalt vádlottak anyakönyve kivonataik beszerzése s a legutóbbi gyanusitott ellen folytatott részletes vizsgálat kercsztülvitele miatt előbb nem volt befejezhető. A végtárgyaláson vádlottak a vizsgálatihoz hasonló beismerést tettek, kivéve azt, hogy Podola Simon és Dregán Györgyre Dregán Juon ellen tett állitásaikat visszavonták s a feljegyzést valószinüleg félreértésnek tulajdonitják. A végtárgyaló biróság vádlottak saját beismerésük szerint a lopás büntényében bünösöknek itélte s tekintettel arra, hogy a tényt első kikérdezésekkor bevallották, s hogy daczára ennek másfél hónapig előleges fogságba voltak, tekintve továbbá azt, hogy ezen cselekvényeiket megelőzőleg fedhetlen élettűek voltak, s főleg arra, hogy károsnak időközben teljes elégtételt szolgáltattak, Lupos Pált 8 havi, Ábrahám Sándort 4 havi, Moldován Somát 2 havi, Podola Simon és Dregán Györnyet 2 és fél havi börtönre s a bünvizsgálat költségei hordozására itélte. Moldován Juon, Simon és Rusz Juon ellen bekövetkezett elhalálozások miatt a büntető üldözést felhagyta, Drezsán Juont pedig a lopás büntényben részesülés vádja alól bizonyitékok elégtelensége miatt feloldotta. Vádlottak az itéleten megnyugodtak.

*** **„A fővárosi lapok"-ban** a következő érdekes levelet olvassuk Duna-földvárról: „Segény erdélyiekről halljuk, hogy náluk szüntelen esik, s e miatt az őszi földmüvelés elmaradván, jövő évre nagy szükség állhat be. A napok kedvező újabb fordulata, hiszszük, őket is jobb jövővel biztatja; de kérdés: ama fizikai esőzéseknek nem volt e némi politikai oka? Mikes Kelemen, a Rákóczi bujdosóink utósó mohikánja, nénjéhez irt kedélyes levelei egyikében azt irja: „Ha Magyarországon nem süt a nap: Erdélyből visznek menyecskét, s mindjárt kiderül." Valóban, magam is e véleméyben voltam húsz év előtt, midőn Pesten a ritkaszépségü gr. Kendefly Katinka, gr. Korniss Clarissa és Anna erdélyi hölgyeket, jelenleg gr. Andrássy Gyula, gr. Károlyi Ede és gr. Zich Pál nejeit láttam, kiken az akkori szomoru politikai világban édesdeden merengett a szem. Ámde mi is adtunk innen Földvárról egy szép hölgyet Erdélynek: b. Wildburg Rózát, Lázár Dénes, csik-szerdai képviselő nejét. S mint hogy e szép hölgyek most nem Erdélyben hanem Budapesten vannak: nem innen van-e Erdélyben a sok esö noha bizonyára még otthon is van Erdélynek sok szép hölgye? Erdély hölgyeiről szolván, érdekesnek találom egyiknek egy gondviselésszerü jeles tettét ide jegyezni. Egy földvári származásu fiatal iparos Kolozsvártt megnősült, s neje élethalálküzdelmeiben épp egy gyermeknek vala életet adandó. A férj, nem több, csupán egyetlenegy áldott forinttal zsebében, de annál több gonddal és aggodalommal fejében, estenden, maga sem tudja hogyan, kimegy a sétatérré, ott föl s alá félbódultan járkál, majd egy padra lesül. Lesültében valamit érez a talpa alatt; fölveszi, hát egy csinos tárcza, még pedig finom tárcza. Mindjárt indul hazafelé az isteni adománynyal, s a mint megy, egy szembejövő urhölgy kérdi töle: nem talált e egy tárczát? „De igen! Azt hittem, hogy nagy szükségemben az isten adta ezt nekem, de minthogy ez nagysádé: ime, visszanyujtom." Az urhölgy szivesen tudakozódik a fiatal ember állapotáról, mire a maga és neje aggályos helyzetének rajza ékesenszólóvá teszi a kérdezettet, melyet midőn bevégezne, az istenküldötte urhölgy igy szólt: „Tartsa meg ön e tárczát, és gyermekének keresztanyja leszek!" Ez órangyal gróf Mikóné volt. A fiatal ember a lelt költséggel Kolozsvárról Duna-Földvárra költözött, s itthon jól folynak dolgai.

*** **Rövid pesti hirek.** A pesti polgári körben holnap (vasárnap) d. u. 5 órakor dr. Ballagi Mór érdekes fölolvasást fog tartani „a tudomány fejlődéséről a hajdan- és jelenkorban," a mit nemtagok is hallgathatnak. — Egyetemünkön Tóth Ágoston, honvédezredes, dec. 1-én esti hat órakor fogja tartani első előadását a hadügy történetéből. — A miniszterelnök helybenhagyta a városligeti sugárut (boulevard) terveit, s a költség fedezéséről haladéktalanul gondoskedni fog. — A budai szintársulat holnap, vasárnap, két előadást tart: d. u. 4 és este 7 órakor, mindkét izben „A matra barátok" czimü ujdonságot adván elő, a nemzeti szinház balletszemélyzetének közremüködésével. — Jövő héten a pesti szinészek „A czigány"-t is előadják, s ez alkalommal a zenekar is átmegy, s a magánhegedüt Reményi fogja játszani. — Izsó Miklós e napokban készíti el Gbyczy Kálmán mellszobrát, melyet barátai mintáztatnak. — Az „Egy parthie piquet" czimü 1. felv. franczia vigjáték szerepeit Rákosi Szidonia k. a. Ujházy, Szigeti Imre és Nagy Imre fogják játszani. — Egy volt reáliskolai tanuló: Antal Ferencz (17 éves, Szekszárdról) mirenymérget vett be stáció-utczai lakásán, de a gyors orvesi segély megmenté. — A torna egylet az évenkén megszavazott ötezer forint helyett egyszer mindenkorra harminczezer ft segélyt kér az országgyüléstől, s a pénzügyi bizottság pártolja e kérvényt. — Marikovszky aranymüves gr. Batthyány Lajos arczképét ezüstből kiverte s e sikerült müvet a ferencz- és józsefvárosi takarékpénztárban fogja közszemlére kitenni. — Türr István, vasárnap d. e. 10 órára Pest polgárait a város tanácstermében hivá össze, hogy fővárosi népoktatási kört alakitsanak, az alsó osztályok elhanyagolt nevelési állapotán segitendők. — A nemzeti szinház tagjai ma a budai várszinházban hérletszünetes előadást tartanak. Az előadandó darab czime lapunk sajtó alá adásakor még nem adatott tudtunkra. (F. L.)

*** **Tegethoff** altengernagyot házosodó hirbe sozták. Azt irták ugyanis, hogy öt a radegundi fürdőben egy polgárleány gyöngéden ápolván; most bálából e stájer leányt nőül fogja venni. A gráczi ujság azonban eloszlatja e romantikus hirt, megjegyezvén, hogy a vitéz tengerészt nem gyöngéd polgárleány, hanem egy prózai fürdőszolga ápolta.

*** **Mac Mahonról** Dr. Guidné a marsall orvosa a következőleg irja le ennek megsebesülését: Sept. 1-én reggeli 6 órakor mindjárt a sedani csata legkezdetén La Moselle mellett egy emelkedett helyen foglalt állást táborkarával a hova az ellenség igen jól láthatott s melyre záporként hullt a mindenféle golyó. Két gránát jobbra, balra csett le mellette s szétrobbant. E pillanatban észrevette, hogy megsebesült, de eleinte azt hitte, hogy csak könnyen. de a fájdalom csakhamar leszállni kényszerité a lóról. A vér omlani kezdett bal lábszárán, ugy hogy nem birt állani. Lovát is megsebesité ugyanaz a gránát darab. Hátra vitték a tábornagyot egy kis házba, s itt adták rá az első köteléket. Akkor egy betegápoló kocsit hoztak s azon Sedanba szállitották. A bal tompor közepén 5 centimeternyi mélységü seb tátongott. Az első kutatásnál nem találtak a sebben semmil, de egy széles vágás után megtalálták a gránát ólomdarabját mélyen a csontnál. Sept. 5-én átszállitották a marsalli Pourru aux Bois várába. A gyógykezelés rendesen ment. Nov. 4-én meglátogattuk. Már majdnem egészen föléplült. Sétál egy keveset minden nap s várja, melyik várost rendeli tartozkodása helyéül a porosz király. A seb, merre a golyó bement, még nem gyógyult be egészen, de nehány nap mulva nem lesz semmi baj.

*** **Az öreg Dumásról.** Asseline Alfréd, franczia iró, egy tárcában megczáfolja amaz irodalmi Hiób postát, mintha az öreg Dumas veszélyesen megbetegedett s egészen gyermekiessé vált volna. A „Három testör" és „Monte-Christo" szerzője fiának egyik falusi birtokán: Puys-ben, Dieppe mellett tartózkodik, s nem sokára meg fog jelenni az irodalmi küzdtéren. E tudósitás kapcsában Asseline szellemdús vonásokkal jellemzi az öreg Dumast, s érdekes dolgokat beszél el életéből. „Kimerültséget vagy unalmat — irja — soha sem tapasztaltunk nála; tizenhét órai munka után még mindig sok humorral és elmeéllel tudott társalogni. Nincs iró, kinek társalgása oly kellemes és vonzó volna." Hogy mily könnyen fogott új lapok alapitásához, a tárcairó következőleg irja le: „Egy vasárnapi napon, Constant Izabella k. a. társaságában, a lamarchei futtatásokon találkoztam vele, s ő kezet fogva velem, igy szólott: „Még e hét folytán egy irodalmi lapot alapitok, közreműködik e szerkesztésében? Fiatal erőre van szükségem, mely derekasan tud dolgozni. Ebédeljen velem ma este, s megköttjük az alkut." S az alku meg is lőn kötve Philippenél a Montorgeuil utcában. Az ebéd után két, ezer frankos bankjegyet vett elő zsebéből. „Látja, hogy van pénzem, s hogy a lapot még e hét folytán megindithatjuk. Lapom czime „Testör" leend, s hiszem, hogy el fog terjedni a „Három testör" hatása után. Ön birálatokat fog irni a könyvek és szinházak felől, de már előre figyelmeztetem, hogy birálatunknak igen szigorúnak és függetlennek kell lenni. Ezért a könyvárusoktól tiszteletpéldányokat, a szinházaktól páholyt nem fogadunk el. Én önnek oly dijazást adok, mely emez ajándékokat ellensúlyozni fogja." Megjegyzésemre, hogy kétezer frankoyi alaptőkével nem sokra lehet menni, ezt mondá: „Egy könyvnyomdászszal már szerződést kötöttem; a papirért és nyomásért hetenkint különkülön hetven frankot kell fizetnem; ekkép 16 napra előre biztositva vagyunk, s a lap jövője meg van állapitva. Eleintén hatezer példányt adunk el két sous-jával, s már nem kell aggódnunk. Holnap cikket kérek Gautiertől, melyért ötszáz frankot fizetek, magam mindennap tárca-csevegést irok az első oldalra; ezután három kolumna következik emlékirataimból s tárcaregényekből; a lap többi részét ön tölti be, valamelyik barátjának segélyével; ha fiatal emberek hoznak valamit, bátoritsa őket. Az ön havi dijazása 1000 frank leend." 1853 november havának első napjaiban voltunk. Lapunk a Dumas által kijelölt időben csakugyan megjelent s roppant hatása volt. Jót nevettek a lap homlokán álló megjegyzésen: „E lap nem fogad el könyvárusi és szinházi reklámokat. Megfizeti páholyát s készpénzen vásárolja könyveit." A könyvárusok azonban mindezek dacára elárasztottak könyvekkel, s én „mint független" kritikus, elfogadtam a páholyszelvényeket, miután a lap pénztárnoka egy zártszékért öt frankot fizetni vonakodott. A lap nagy elterjedése dacára is, mindig pénzhiányban szenvedett. 3—400 frank napi bevételünk volt, de Dumasnak szüntelen zsidóit kellett megnyugtatni, a szerencsétleneket vigasztalni, s ez minden bevételt fölemésztett. A papirkereskedő és nyomdász végre türelmetlenkedni kezdett, s a pénztárnok mindig zavarba jött, ha pénzkövetelésekkel állottunk elő. Szerkesztőségi irodánk a Maison d'Or földszintjén volt, s két kis szobáért, iróasztallal és három székkel együtt 1200 frankot fizettünk. Ebben az irodában amaz idők és napok valamennyi nevezetessége megfordult; Meyerbeer reklámot kért az „Észak csillaga" érdekében, Gaillardet felvilágositást nyujtott párbajai felől, Broban k. a. szerepet, Girardin asszony cikket kért vigjátéka: „Az öröm megöl" felől, s Rochefort ide hozta első kisérleteit. E nevezetességek azonban nem tudták eloszlatni a pénztárunk nyomorúltsága miatt támadt agodalmakat. Dumas végre föltalálta a dolog vidám oldalát, s megosztá velünk az asztalfiokjában eltévedt Louis-d'or-okat.

*** **Nagyszerü lopás** történt tegnapelőtt este Erdődy Lujza grófnőnél Bécsben. Valamivel 7 óra előtt a grófnő ugyanis az operaszinházba kocsizott s inasának Seiber Józsefnek meghagyta, hogy fél tizre álljon elő a fogattal. Előadás végével kijövén a szinházból, ott találta ugyan a fogatot de nem az inast. Lakására érvén, a szobákat nyitva s a legnagyobb rendetlenségben találta. A rendőrség értesittetvén, leletet vett föl, mely szerint ékszerekben s egyéb értékes tárgyakban elveszett: egy arany óra, félchronometer, angol, oxydált lánczczal; egy kis női aranyóra, hosszu nehéz lánczczal; egy ezüat női óra, három sor korall füzérrel, egy korall garnitura; egy pár fülönfüggő, melltüvel; egy más korallgarnitura, arany foglalattal és számos más ékszer, összesen valami 10,000 ft értékben. Egy több ezer frttal terhelt levél ott hevert az éjjeli szekrényen érintetlenül, a tolvaj bizonyára mit se tudott róla. A tettes, kinek hamisitott szolgálati könyve volt, megszökött.

*** **Huszonkilencz milliós pör II. Lipót örökösei ellen.** Gräczből irják a következő érdekes adatokat: Egy itt lakó szegény asszony II. Lipót örökösei, tehát a császári és királyi család ellen 29 millió forint iránt pört inditott. A tényalladék következő: VI. Károly császár (nálunk III. Károly király) Plankensturm grófnak egy kötelezvényt adott, melyben a császár elismeri, hogy Alsó-Ausztria 2.800,000 frttal tartozik a grófnak. Ugyanazon okmányban e tartomány rendei is beismerik, hogy csakugyan adósok ez összeggel s meghatározzák az időt, mely alatt azt lefizetni kötelesek. VI. Károly, Mária Therézia, II. József meghaltak a nélkül, hogy a gr., ki időközben elverte vagyonát s kicsapongásai következtében Párisban meg is halt, pénzt kapott volna. A család nyomora sulyos lett, a gr. örököse tehát a kötelezvénynyel Lipót császárhoz ment, ki meg is igérte, hogy a dolgot rendbe hozza, de elkérte az okiratot; mit a gróf örököse, mint az hiteles tanuvallomással beigazoltatik, át is adott neki, állitólag megvizsgálás végett. Mialatt az okmányt vizsgálták, bekövetkezett II. Lipót halála, s a gr. elvesztette reményét, hogy valaha pénzéhez jut, mert Lipót utóda okmány nélkül nem akarta az adósságot elismerni, a tulajdonosnak pedig, a ki a törvény oltalmát akarta igénybe venni, tudtára adatott (ez is tanukkal bizonyittatik,) hogy e szándékával hagyjon fel, mert különben felségsértési pörbe fogják. A gr. megijedt, abban hagyott minden lépést s nagy inségben végzé be életét. E gróf örökösei azonban nehány szegény asszony most ujra fölvették a dolgot s dr. Kratky bécsi ügyvéd késznek nyilatkozott, hogy a pört minden előleg nélkül meginditja, s csak ha nyert, akkor kap honorariumot. A 2.800,000 forint 29 millióra nött, — ebből jut is, marad is.

*** **Egy magyarországi kém** a franczia porosz háboruban. A „Times" egy levelezője a következőket irja: Schul Miklós, magyarországi születésü kém, Heidelbergben lakott. Tudományos nevelésben részesült s szakmájában, mint mérnök, igen kitünő névre tett szert, de emellett nyughatatlan véralkatu s felette becsvágyó volt, Jul. 19-én Strassburgba jött s kihallgatást kért Ducrot tábornoknál, a város akkori parancsnokánál, kinek előadá, hogy ő rajnai határon, egy strategiai jelentőségü központon lakik s a porosz sereg több főnökével bizalmas lábon áll. Azt állitá hogy a poroszokat, mint Németország elnyomóit gyülöli s közre akar müködni megrontásukra. Engedélyt kért, hogy a porosz csapatmozdulatokat kifürkészsze, s azokról a franczia ákat jelentéseket tehessen. Ducrot hitt neki; rögtön szerződést kötöttek és Schul 1000 frank előleggel hagyta el a tábornok irodáját. Julius 26-án nehány jelentéktelen értesitést hozott Ducrotnak a porosz táborból s ujolag pénzt kapott. Erre visszatért ujra s a Rajnán átkelve, elárulta a francziákat a poroszoknak. Aug. 11-én Metzben, daczára annak, hogy amerikai polgárnak vallotta magát, a francziák elfogták. Egy német általános utlevelet, melylyel szabadon járhatott kelhetett a német hadakon keresztül, és egyéb irományokat találtak nála, melyekből világosan kiderült, hogy porosz kém. Aug. 28-án egy vasárnap reggel főbe lőtték.

*** **Benedekfalvi Bendikty Albert.** Vajdahunyadi országos képviselő saját és gyermekei Béla Margit Endre nevőkben mély bánatos érzülettel értesitteti a tisztelt rokonokat és ösmerőseket—a szeretett nő és anya Kun Mária grófnőnek folyo hó 22-én rohamas inlaz következtében gyászos kimultát.—Áldás poraira. —

Idegenek névsora nov. 27-n.

1. **Biasini szállodában**: Honnamon Koller, lovag, M.-Vásárhelyről. Györfi Ignácz, ügyvédjelöst Sz.-Régenről. József Bakcsa, major, Bécsből. Biró Samuel, birtokos, Aranyosszékről. Varju Imbre birtokos, Hunyadról. Benkő Lázár, megyei ülnök, Somjoról. Holits György szabómester, M.-Láposról. Ládai Gusztáv, kereskedő, Sz.-Ujvérről. Freeskai István, postamester és birtokos, Kapusról. Balázs Lajos földbirtokos, Hunyadról. Szongot Gergelyné, vendéglősné, Enyedről.

2. **Nemzeti szállodában**: Meizl József, földbirtokos, Abafalváról. Gróf Lázár Jenő, Maros-Vásárhelyről. Hamburger Emil, kereskedelmi utazó Bécsből. Kovácsi J. ügyvéd, Pestről. Fischer A. kereskedő, Feketetóról. ifj. gr. Bethlen Kámillo Pestről. Juon K. gépész, N. Váradról. Hoffmann, főmérnök, Feketetóról. Erösdy, birtokos, Maros-Vásárhelyről.

3. **Törökfő szállodában**: Sándor Samuel, birtokos, Száváról. Sándor Geiza, birtokos, Száváról. Losonczi Károlyné, vendéglősné, Tordáról. Braun Frigyes, kereskedő, Fejérvárról.

Kolozsvártt, nov. 28. 1870.

Müller Sándor, alkapitány.

T. és felelős szerkesztő K. PAPP MIKLOS

Nyilttér. *)

Beküldetett. Egy betegség sem állhat ellene a kellemes Revalesciére du Barry-nak, mely gyógyszer a költségek nélkül gyógyit minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, nyákhártya-, légzési-, hólyag- és vesebajt, szorulást, aranyeret, álmatlanságot, gyengességet, vizkórt, lázat, szédelgést, vértolulást, fülzugást s a terhesség alatti roszul létet és ájulást is, fehérfolyást, bukórt, elsoványodást, csuzot, köszvényt és sápkórt. 72,000 gyógyeset, melyekben a betegségeket egy orvos sem gyógyithatta, mint ezt egy bizonyitvány pápa ő szentségétől, gr. Pluskon udvari marschall-tól, de Bréhau marquisnőtől igazolja. Táplálóbb levén mint a hus, a Revalesciére felnőttek- s gyermekeknél 59-szeresen megtakaritja a gyógyszerek árát.

Castle News. Alexandria, Egyptom. 1869. mart. 10.

A kellemes Revalesciére du Barry a legmakacsabb idülgulástól, mely 9 évig rémitően kinzott s minden orvosi kezelésnek ellenállott, teljesen kigyógyita, s én meleg köszönetet mondok önöknek, mint felfedezőinek, a természet e becses adományáért. Vajha mindazok, kik szenvednek, tudnák, hogy mindazt a mit a gyógyszerek nem is gyógyitnak meg, megorvosolja a Revalesciére, mely, ha aranynyal mérnők is epi sulyát, akkor sem volna drága. Teljes tisztelettel Spafaro C.

Pléhszelenczékben ½ fontl ft 50 kr, 1 font 2. 50 kr. 2 font 4. 50 k. 5 font 10 ft, 12 font 20 ft, 24 font 36 frt. — Revalesciére Chocoladée táblákban 12 csészére 1 ft 50 kr. 24-re 2. 50 kr, 48-ra 4. 50; póralakban 12 csészére 1 frt, 50 kr, 24-re 2. 50 kr, 48-ra 4.50, 120-ra 10 ft, 288-ra 20 ft, 576-ra 36 ft. — Kapható: Barry du Barry és T.-nál Bécsben, Goldschmidgasse. 8, Kolozsvártt Kronstaedter J.-nél (Külső-Monostorutcza 134) Binder K. gyógyszertárában, b.-monostorutcza a Redout során. Pesten Töröknél, Prágában Fürst J.-nél, Pozsonyban Piszt. orynál, Linczben Haselmayer-nél, Brünnben Ede F.-nél, Graczban Oberanzmeyer- s Grabblovicz nál, Lembergben Rottender-nél, s postautalvány által megrendelésutján mindenütt.

*) E rovat alatt megjelenő czikkért a szerkesztőség semmi felelősséget nem vállal. Szerk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj